

Holmas Elina

30.5.2024

1(6)

Valtiovarainministeriö

kirjaamo.vm@gov.fi

VM:n lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta (VN/1240/2024)

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii asiantuntijana työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanossa ja kehittämisessä.

TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa seuraavaa.

Yleistä

TVK pitää hyvänä, että tulotietojärjestelmästä annetun lain rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset saatetaan vastaamaan yleisen tietosuojasetuksen vaatimuksia ja niihin tehdään siitä johtuvat välttämättömät muutokset.

Tulorekisterillä on erittäin tärkeä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa kansallisena keskitettynä tulotietojen reaaliaikaisena tietovarantona ja sen merkitys kasvaa koko ajan uusien sidosryhmien tullessa mukaan sen tietojen hyödyntäjiksi. Siten tulorekisterissä olevien tietojen laadullinen ja sisällöllinen oikeellisuus on erittäin tärkeää ja sinne ilmoitettujen tietojen on lähtökohtaisesti oltava oikein. Tulorekisterissä olevan tiedon laatuun vaikuttavat keskeisesti tiedon tuottajien toimet omissa prosesseissaan ja

Holmas Elina

30.5.2024

2(6)

ilmoittamisen yhteydessä. Jos tiedot ilmoitetaan viiveellä, puutteellisesti, väärin tai niiden oikeellisuuteen suhtaudutaan välinpitämättömästi, vesittyvät tulorekisterin tavoitteet ja merkitys reaaliaikaisena keskitettynä tulotietojen tietovarantona. TVK pitää tärkeänä, että tulorekisterin perustehtävä turvataan riittävin keinoin ja toimivaltuuksin.

On siten tärkeää, että rekisterinpitäjän vastuuta täsmennetään ja korostetaan lain tasolla, mutta se ei yksinään takaa sitä, että tulorekisteriin ilmoitetut tiedot olisivat jatkossa laadullisesti oikeansisältöisempiä, mikä parantaisi tietojen hyödynnettävyyttä.

Säännöskohtaiset huomiot

Suorituksen maksajan vastuu tietojen oikeellisuudesta kumotaan (4 §)

Ehdotus tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n muuttamisesta sisältää merkittävän muutoksen nykytilaan, kun ehdotetaan, että Tulorekisteriyksikkö vastaisi tulotietojärjestelmässä käsiteltävien henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta kaikilta osin ja laista poistettaisiin vastaavilta osin suorituksen maksajiin kohdistuvat velvoitteet.

Miten Tulorekisteriyksikkö tulee lisääntyneen vastuun myötä valvomaan tulorekisteriin talletettujen tietojen oikeellisuutta?

Ehdotuksesta ei selkeästi ilmene, miten (menettelyt, resurssit) Tulorekisteriyksikkö tulee valvomaan tietojen sisällöllistä oikeellisuutta nykyisen teknisen oikeellisuuden lisäksi. Ehdotuksessa ei ole myöskään avattu sitä, mitä tarkoitetaan tietojen käsittelyn lainmukaisuudella suhteessa ilmoitettujen tietojen laatuun ja oikeellisuuteen.

Ehdotuksessa ei täsmennetä sitä, mitä tarkoitetaan suorituksen maksajille laissa säädetyllä ilmoitusvelvollisuudella. Viitataan sillä vain tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 lukuun, jossa säädetään yleisesti tietojen antamisesta, tavasta ja määräajasta. Luvussa ei säädetä annettujen tietojen sisällöllisestä oikeellisuudesta tai tietojen

Holmas Elina

30.5.2024

3(6)

antamisesta Tulorekisteriyksikön ohjeita noudattaen. Lain 14 §:n mukaan Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tiedot tiedon käyttäjälle sellaisina kuin ne on tulorekisteriin talletettu. Tämän voi lukea tarkoittavan kaikkine mahdollisine virheineen.

Ehdotuksessa ei täsmennetä sitä, mitä tarkoitetaan tiedon virheellisyydellä ja miten Tulorekisteriyksikkö arvioi, onko ilmoitettu tieto virheellinen / oikeellinen sen käsittelytarkoitukseen nähden. Tapahtuuko virheellisen tiedon poistaminen vain rekisteröidyn vaatimuksesta vai arvioiko Tulorekisteriyksikkö rekisterinpitäjänä myös itsenäisesti tarvetta tiedon oikaisemiseen. On huomioitava, että tiedon käyttäjä ei voi pyytää Tulorekisteriyksikköä oikaisemaan virheellistä tietoa ja tiedon käyttäjä voi pyytää suorituksen maksajalta vain tulorekisteristä puuttuvia tai täydentäviä tietoja.

TVK pitää hyvänä, että vastuu henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta on kokonaisuudessaan rekisterinpitäjällä, mutta samalla TVK esittää huolensa asian käytännön toteutumisesta. Tähän asti Tulorekisteriyksikkö ei ole nähnyt asiaa mahdolliseksi resurssien tai osaamisen puolesta ja tietojen laatu ja oikeellisuus ovat rajautuneet tietojen tekniseen oikeellisuuteen ja teknisten virheiden havaitsemiseen. Tiedon käyttäjät ovat arvioineet tulorekisteriin ilmoitetun tiedon oikeellisuutta suhteessa soveltamaansa substanssilainsäädäntöön. Tietosuojavaltuutetun mukaan tulorekisterin tietojen täsmällisyydestä tulee pyrkiä käytännössä varmistumaan kaikin mahdollisin käytettävissä olevin keinoin.

Suorituksen maksajien vastuu rajautuu jatkossa heidän omien rekistereidensä rekisterinpitotehtäviin

TVK:n näkemyksen mukaan suorituksen maksajilta poistettavan vastuun myötä suorituksen maksajien vastuu tiedon laadusta ja oikeellisuudesta rajautuisi puhtaasti heidän omien rekistereidensä rekisterinpitotehtäviin ja he vastaisivat siitä, että tiedot ovat oikein heidän omissa rekistereissään. Tämä ei ole yhteismitallista tulorekisteriin talletettavaksi annettujen tietojen oikeellisuuden kanssa. Tietosuoja-asetuksen

mukainen rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus tiedon vastaanottajille rekisterinpitäjän omien rekisteritietojen oikaisusta ei tarkoita samaa kuin suorituksen maksajan velvollisuus korjata tulorekisteriin ilmoitetuissa tiedoissa ollut virhe. Tulorekisteriin ilmoitetuissa tiedoissa oleva virhe voi johtua tulorekisterin ilmoitusmenettelyä koskevista ja tiedon jakeluun liittyvistä vaatimuksista ja esiintyä sellaisessa tiedossa, jota suorituksen maksaja ei rekisteröi omaan rekisteriinsä omaa käyttötarkoitustaan (esim. palkan maksaminen) varten. Tällainen tieto on esimerkiksi palkkatietoilmoituksella annettava tulonsaajaa koskeva vakuuttamisen poikkeustilanteen tyyppitieto, jonka antamisessa on esiintynyt virheitä. Vastaava tieto on palkkatietoilmoituksella annettava tulolajia koskeva vakuuttamistiedon tyyppitieto, jossa myös esiintyy virheitä.

Tiedon käyttäjien havaintojen perusteella virheet tulorekisteriin ilmoitettavissa palkkatiedoissa syntyvät usein työnantajien omissa palkanmaksuprosesseissa palkanmaksun yhteydessä. Tulorekisteritietojen laatuun ja oikeellisuuteen on kiinnitetty huomiota myös Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksessa.

Palkkajärjestelmissä syntyvien virheiden vaikutukset kertaantuvat, kun tiedot ilmoitetaan tulorekisteriin virheellisinä ja virheellisiä tietoja hyödynnetään mm. etuuskäsittelyssä. Tulorekisteriin ilmoitettujen tietojen hyödyntämisestä etuusratkaisun perusteena on jo kertynyt oikeuskäytäntöä. Vakuutusosoikeus on julkaisemassaan 5.9.2023 antamassaan ratkaisussa (1839:2022) katsonut, että Kela oli voinut työmarkkinatukea koskevissa asioissa perustaa ratkaisunsa tulorekisteristä saamiinsa tietoihin. Vakuutusosoikeuden mukaan tulotietojärjestelmästä annetun lain ja sen esitöiden perusteella työtulojen huomioon ottamisessa (soviteltu työttömyysetuus) ensisijaisena menettelytapana oli pidettävä sitä, että suorituksen maksaja oikaisee virheelliset palkkatiedot tulorekisteriin oma-aloitteisesti tai tulonsaajan vaatimuksesta. Etuusasian ratkaisun perusteena on tarkoitus käyttää tulonsaajan esittämiä tulotietoja ainoastaan silloin, kun suorituksen maksaja ei ole oikaissut tai ei ole voinut oikaista tulorekisterin tietoa tulonsaajan vaatimuksen mukaisesti.

Holmas Elina

30.5.2024

5(6)

TVK pitää huolestuttavana sitä, mitä käytännön vaikutuksia suorituksen maksajien vastuun poistamisella voi olla ja millaisin menettelyin tulorekisteritietoja käyttävät tahot pystyvät edellyttämään tiedon ilmoittajia korjaamaan ilmoittamissaan tiedoissa olevat virheet.

Vakuutusyhtiöillä ei ole käytössään menettelyjä työnantajan ilmoitusvelvollisuuden tehostamiseksi

Työnantajalle on työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetty ilmoitusvelvollisuus vakuutusyhtiölle mm. tiedoista, joita tarvitaan vakuutusmaksun määräämistä varten. Ilmoitusvelvollisuudelle on laissa asetettu määräaika. Vakuutusyhtiöillä ei kuitenkaan ole käytössään menettelyä, jolla ne voisivat tehostaa kehoitteitaan työnantajalle täyttää ilmoitusvelvollisuutensa ml. korjata virheelliset ja puutteelliset tiedot tulorekisterissä. Vakuutusyhtiöiltä poistettiin vanhassa tapaturmavakuutuslaissa ollut oikeus määrätä vakuutusmaksu korotettuna ilmoituksen laiminlyöntitilanteessa. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa ei enää säädetä hallinnollisesta sanktiosta työnantajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntitilanteessa. Jos ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisi luonteeltaan törkeä, se saattaisi täyttää tapaturmavakuutusmaksupetoksen tunnusmerkit, josta säädetään rikoslain 29 luvussa. Seuraamus työnantajan työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuvan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä on siten rikosoikeudellisen sanktion varassa.

Uhkasakko (21 a §)

TVK kannattaa ehdotusta siitä, että Tulorekisteriyksikkö voisi velvoittaa suorituksen maksajan täyttämään ilmoitusvelvollisuutensa sakon uhalla. TVK pitää hyvänä, että Tulorekisteriyksikön rekisterinpitotehtäviin liittyvien vastuiden ja velvoitteiden kasvaessa, näistä velvoitteista suoriutumista tuetaan riittävän tehokkain keinoin. Ehdotuksen perusteella Tulorekisteriyksikkö ei voisi kuitenkaan velvoittaa ilmoitusvelvollista oikaisemaan (korjaamaan) tietoja sakon uhalla.

Holmas Elina

30.5.2024

6(6)

Tietojen luovuttaminen rekisteröidyn vaatiessa käsittelyn rajoittamista (24 a §)

TVK pitää tärkeänä, että rekisteröidyn käyttäessä oikeuttaan ja rekisterinpitäjän rajoittaessa hänen henkilötietojensa käsittelyä, Tulorekisteriyksikkö voisi edelleen luovuttaa tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja 13 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin. TVK pitää tärkeänä, että rekisteröidyn oikeuden käyttäminen ei rajoita tulorekisterin perustehtävää eli tietojen luovuttamista niiden oikeutetuille käyttäjille. Mikäli työtapaturmavakuuttajat eivät saisi käyttöönsä tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja, ne eivät voisi hoitaa niiden lakisääteisiä tehtäviään esimerkiksi etuuden maksamista rekisteröidylle. Ilman oikeutta tietojen luovutukseen rekisteröity voisi viivästyttää lakisääteisen asian käsittelyä tai estää käsittelyn kokonaan kiistämällä toistuvasti henkilötietojensa paikkansapitävyyden.

Lisätietoja

Lisätietoja lausunnosta antaa Elina Holmas, p. 040 922 5541, (elina.holmas@tvk.fi).

Tapaturmavakuutuskeskus

Janne Reini
Toimitusjohtaja